

Åtta principer för en god stadsmiljö – om en helhetssyn på framtidens Uppsala

Uppsala växer snabbt. Härigenom stärks stadens roll som en del av Uppsala – Stockholm – Mälardalenregionen. Denna tillväxt skapar förutsättningar för att utveckla attraktiva bostadsområden och innovativmiljöer för forskning/utbildning, näringsliv och kultur. Samtidigt ökar möjligheterna att utforma en långsiktigt hållbar samhällsstruktur för staden i samspel med kransorterna och landsbygden. Föreningen Vårda Uppsala vill befordra denna utveckling. För att uppnå målet fordras ett helhetsperspektiv som tar hänsyn till Uppsalas särart, som bl a består i stadens läge på det som ännu finns kvar av slätten med dess höga natur- och kulturhistoriska värden – dit hör Linnés historiska landskap -, stadens urgamla roll som centrum för olika verksamheter, rutnätsstaden med dess torg och infartsgator samt äldre bebyggelsemiljöer. Ett fasthållande vid denna särart, delvis av internationell status, stärker i ett större sammanhang stadens framtida attraktionskraft. Bebyggelse från olika tider och ett levande kulturlandskap ger historisk kontinuitet och är omistliga värden, liksom Uppsalas egenskap att förena den måttligt stora stadens trivsamt med många av storstadens fördelar. Nedan sammanfattas åtta viktiga principer för en god stadsmiljö med fokus på Uppsalabygden. Det är vår förhoppning att dessa till synes självklara principer skall bli vägledande för den fortsatta stadsbyggnaden i kommunen.

1. Främja en tydlig och varierande stadsstruktur:

Stadskvalitet handlar om orienterbarhet, sammanhang, intensitet och variation. Stadsrum och kvarter skall vara logiskt sammanlänkade för att ge en överblickbar struktur. En blandning av bostäder, arbetsplatser och kultur bidrar till en levande stadsmiljö dag som kväll. Detta kan uppnås med flexibel markanvändning samt genom rumshöjder i bostadshusens bottenvåningar som även medger verksamheter.

2. Komplettera med måttlig täthet:

Förtätning kan skapa bättre förutsättningar för ett rikt stadsliv och ökad service i händelsefattiga miljöer. Ett villkor är dock att tätheten hålls på en nivå som ger mänsklig skala, solbelysta gaturum och kvartersgårdar samt utrymme för parker och annan grönska. Den måttfulla skalan bör bevaras, framförallt i innerstaden. Den klassiska stenstaden med beprövade hushöjder och gatubredder är en god förebild för en harmonisk stadsmiljö.

3. Bevara stadens silhuett och eftersträva god arkitektur:

Ny bebyggelse bör utformas väl med vår tids formspråk, samtidigt som den anpassas till platsens förutsättningar för att bilda en arkitektonisk helhet med den äldre stadsmiljön. Ett exempel på Uppsalas egenart är den speciella silhuetten med Slottet och Domkyrkan, som avtecknar sig mot slätten och som ej får förvanskas. Siktlinjerna från stadens infartsvägar och offentliga rum mot Carolina Rediviva och andra märkesbyggnader i den historiska stadskärnan bör också bevaras.

4. Värna om närservice i stadskärnan, stadsdelarna och orterna:

Handeln har stor betydelse som motor för ett vitalt stadsliv. Den drar till sig andra aktiviteter samtidigt som mötesplatser utvecklas. Handelsetableringar i externa och bilorienterade lägen kan naturligt komplettera övrig handel men kan också allvarligt skada dagligvarubutiker och annan service och ödelägga mötesplatser i bostadsnära lägen i innerstad och kransorter. En utgångspunkt bör därför vara att främst anvisa handel till lägen där servicenivån behöver stärkas. Externhandel skall komplettera, inte konkurrera ut den bostadsnära handeln.

5. Planera för en sammanhängande grönstruktur:

Tillgång till grönska, natur och vatten för rekreation är en förutsättning för det goda stadslivet. Parker och träd betyder mycket för klimatet i staden och för människors hälsa. Det behövs gröna kilar från omgivande natur in i bebyggelsen. Det behövs promenadområden, stadsdelsparker, mindre parker och planteringar i offentliga rum. Årummets stora kvaliteter måste värnas. För att inbjuda till dagliga besök bör grönområden finnas på högst 300 m avstånd från bostaden.

6. Utveckla kransorterna till levande samhällen:

Det är lika angeläget med god stadsmiljö i kransorten som i staden. I stället för spritt byggande på landsbygden och på jordbruksmark bör bebyggelsen i första hand koncentreras till kransorterna. En blandning av bostadstyper innebär att efterfrågan från olika hushåll kan tillgodoses. Arbetsplatser, gärna i form av företagsbyar, kan med fördel lokaliseras till kransorterna. Med mer service, fler aktiviteter och snabba pendlingsresor till Uppsala får orterna ökad attraktivitet. Låt gärna trädgårdsstadens principer inspirera.

7. Öka andelen miljövänliga resor:

Minskat bilberoende innebär att påfrestningen på miljön, buller och trängsel minskar samt medför färre olycksrisker. Gång- och cykelvägnätet måste utvecklas gent, bekvämt och sammanhängande. Ny bebyggelse bör i första hand lokaliseras i lägen som har eller inom snar framtid kommer att få en väl fungerande kollektivtrafik. För att kollektivtrafiken skall bli attraktiv krävs god turtäthet, korta res- och väntetider, hög komfort samt smidig omstigning mellan olika färdmedel i stadsbygdens knutpunkter.

8. Vårda och försköna den offentliga miljön:

En attraktiv stadsmiljö stärker invånarnas stolthet över sin stad och ort och bidrar till minskad förstörelse. Stadens och orternas offentliga rum i form av entréer, torg, lokal- och genomfartsgator, parker samt parkeringsytor bör utformas med omsorg. Med hög estetisk kvalitet kan dessa rum bli inbjudande, vackra och trygga platser för vistelse, möten och färd.